

HÖYRYKATTILAN TEHON MÄÄRITTÄMINEN

1. Yleistä

Paineastia-asetuksessa (549/73) vaaditaan höyrykattiloista ilmoitettavaksi teho, joka on myös merkittävä megawatteina (MW) kattilakilpeen (KTMp 69/75 8§, KTMp 70/75 8§).

Kattilan teho vaikuttaa myös kattilan käytönvalvojan pätevyys-teen, koska teholuku on tehon ja suurimman käyttöpaineen tulo. Aluksissa teholuku vaikuttaa tällä hetkellä varsinaisesti vain huvialuksiin (ks. A 549/73:n 28 § ja 26 §), mutta teholuku tulee kriteeriksi myös kauppa-aluksiin, kun päällystön pätevyysasetuksen muutos saadaan tehdyksi.

Myös alusten höyrykattiloiden tarkastusmaksut määräytyvät tehosta uudessa maksuasetuksessa (lähetetty KTM:ään MKH:sta 17.5.1982 asetuksen säätämistä varten).

Koska alusten kattiloista on varsinkin vanhojen kattiloiden osalta ollut vaikea saada tehoa tai sitä ei ole koskaan määritetty, annetaan tässä ohjeet tehon määrittämisestä.

2. Tehon määrittäminen

Höyrykattilan teho määritetään joko luotettavilla lämpöteknillisillä laskelmilla tai suorittamalla koeajo. Jos täten määritettyä tehoa ei ole kattilalle saatavissa, arvioidaan teho kohdan 3 mukaisesti.

3. Tehon arviointi

3.1 Höyryntuoton perusteella

Kun kattilasta tunnetaan höyryntuotto (tehokkuus), suurin sallittu käyttöpain ja syöttöveden lämpötila, saadaan teho arvioiduksi seuraavalla kaavalla

$$(1) \quad P = \dot{m} (h'' - h')$$

missä

P = kattilan teho
 $\dot{m}$ = kattilan tehokkuus (höyryntuotto)
 h'' = höyryn ominaisentalpia (lopputila)
 h' = syöttöveden ominaisentalpia (alkutila)

Kaavassa esiintyvät ominaisentalpiat saadaan veden h, s -käyrästä. Liitteessä 1 on esitetty ominaisentalpiat tavanomaisilla käyttöalueilla.

3.2 Tulipinnan perusteella

Kattilan teho voidaan arvioida tulipinnan perusteella kaavalla:

$$(2) \quad P \approx k A$$

missä

P = kattilan teho
 A = kattilan tulipinta

$$k = \begin{cases} 0,012 \text{ MW/m}^2 & \text{enintään } 0,4 \text{ MW tehoisille} \\ & \text{tuliputkikattiloille} \\ 0,025 \text{ MW/m}^2 & \text{skottilaisille laivakatti-} \\ & \text{loille ja muille sisäpesäi-} \\ & \text{sille kattiloille} \\ 0,030 \text{ MW/m}^2 & \text{kolmivetoisille tulitorvi-} \\ & \text{tuliputkikattiloille} \end{cases}$$

Kaavan 2 mukaan määritetty teho on siinä määrin likimääräinen, että sitä käytetään ainoastaan silloin, kun muuta menetelmää ei voida käyttää (so. muut tarvittavat tiedot puuttuvat). Liitteessä 3 esitetään esimerkki kaavan 2 käytöstä.

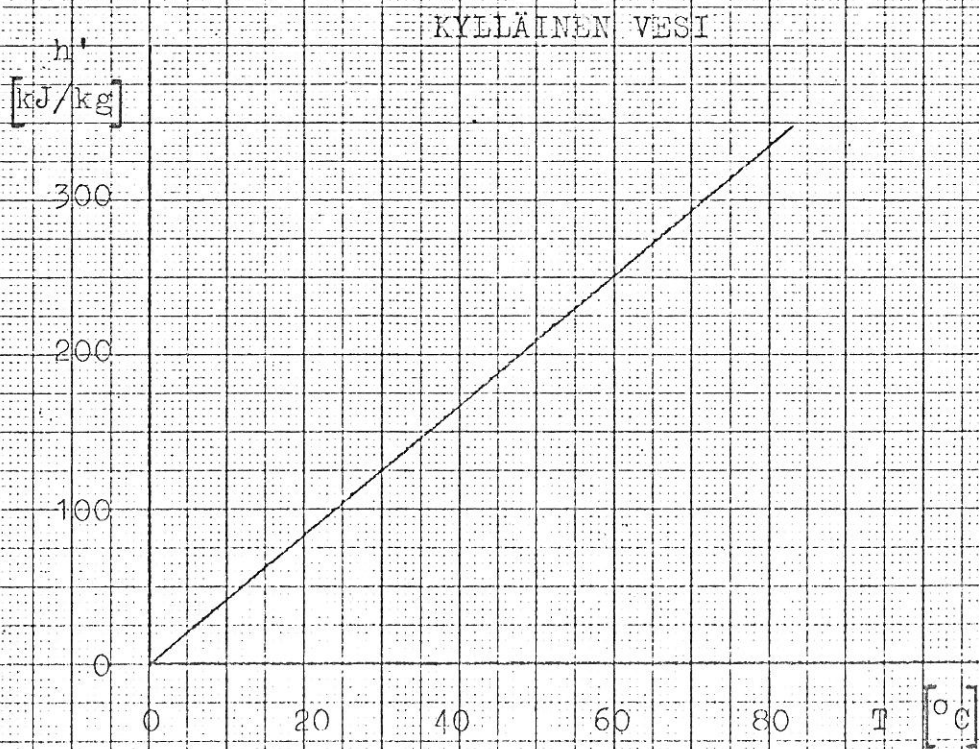
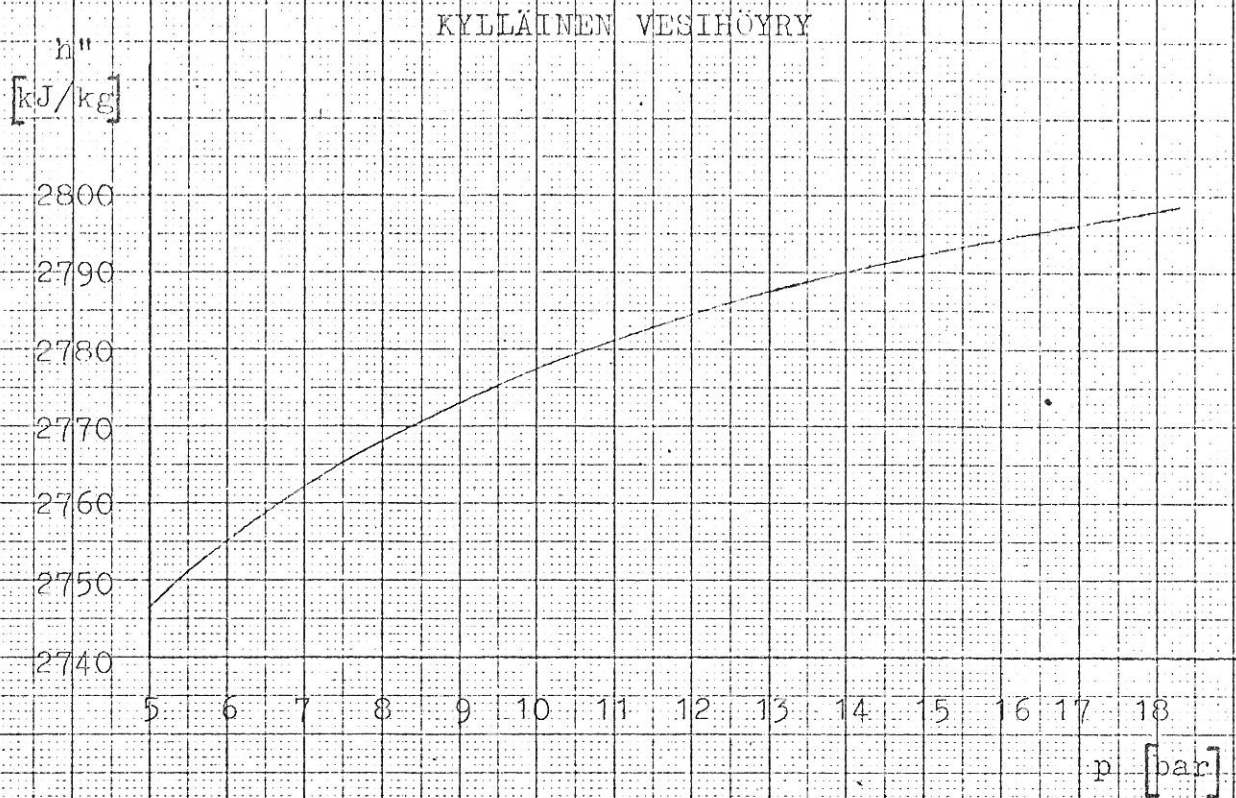
3.3 Sähkökattila

Sähkökattiloiden tehoarvona käytetään höyryn kehittämiseen käytettyä sähkötehoa.

Koneinsinööri

Pertti Haatainen
Pertti Haatainen

PH/ms

KAAVAN 1 KÄYTTÖESIMERKKI

Höyrykattilan höyryntuotto on 7,0 t/h, suurin sallittu käyttöpaine 7,5 bar ja syöttöveden lämpötila 50°C. Määritetään kattilan teho:

1. Kylläisen höyryn, jonka paine on 7,5 bar, ominaisentalpia on liitteen 1 mukaisesti $h'' = 2766 \text{ kJ/kg}$.
2. Syöttöveden, jonka lämpötila on 50°C, ominaisentalpia on liitteen 2 mukaisesti $h' = 210 \text{ kJ/kg}$.
3. Sijoitetaan arvot kaavaan 1:

$$P = \dot{m}(h'' - h') = 7,0 \text{ t/h} (2766 \text{ kJ/kg} - 210 \text{ kJ/kg})$$

$$= 7,0 \cdot \frac{1000 \text{ kg}}{3600 \text{ s}} \cdot 2556 \text{ kJ/kg} = 4,97 \text{ MW}$$

Täten kattilan teho on 4,97 MW.

4. Lasketaan lisäksi kattilan teholuku n_p :

$$n_p = p \cdot P = 7,5 \cdot 4,97 = 37,28 \approx \underline{37,3}$$

missä

p = suurin sallittu käyttöpaine, bar

P = teho, MW

KAAVAN 2 KÄYTTÖESIMERKKI

Aluksen pääkoneena on höyrykone. Kattila on vanha skottilainen kattila, jonka tulipinta on 52,5 m² ja suurin sallittu käyttöpaine 9,5 bar. Määritetään kattilan teho:

1. Koska höyryntuotto ei ole tiedossa, käytetään kaavaa 2:

$$\underline{P} \approx k A = 0,025 \text{ MW/m}^2 \cdot 52,5 \text{ m}^2 = \underline{1,31 \text{ MW}}$$

2. Tämän kattilan teholuku on $n_p = 9,5 \cdot 1,31 = 12,5$. Jos aluksessa olisi myös liitteen 2 kattila, niin kattilalaitoksen yhteenlaskettu teholuku olisi $12,5 + 37,3 = 49,8$.